

POSTANOWIENIE

11 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

na posiedzeniu niejawnym 11 marca 2025 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi O. spółki akcyjnej w W.
przeciwko R. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o uchylenie wyroku Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej
w Warszawie z 25 kwietnia 2023 r., sygn. akt SA 142/21 i SA 15/22W,
na skutek skargi kasacyjnej O. spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 8 grudnia 2023 r., VII AGa 818/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od O. spółki akcyjnej w W.
na rzecz R. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w W. kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych)
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego – wraz
z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie
od dnia następnego po upływie tygodnia od dnia doręczenia
pozwanemu odpisu postanowienia do dnia zapłaty.**

[P.L.]

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda O. S.A. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 8 grudnia 2023 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienia SN: z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 15 kwietnia 2021 r., I CSK 43/21; z 25 sierpnia 2021 r., II CSK 216/21; z 23 maja 2024 r., I CSK 364/24). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1–4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

W tym kontekście Sąd Najwyższy wskazuje, że skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia. Jego rozpoznanie nie ma charakteru postępowania w ramach trzeciej instancji. Służy realizacji konstytucyjnych i ustawowych zadań Sądu Najwyższego, wśród których pozostają przede wszystkim nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. z 2024 r. poz. 622) jego obowiązki obejmują zapewnienie jednolitości orzecznictwa i rozstrzyganie zagadnień prawnych. Tym właśnie celom wypada podporządkować także rozstrzyganie skarg kasacyjnych.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga – jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego – sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia SN: z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z 25 maja 2021 r., II CSK 96/21; z 20 sierpnia 2024 r., I CSK 981/24). Ponadto, w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w powołanym przepisie nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia SN: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14; z 15 kwietnia 2021 r., I CSK 720/20). Występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zapytaniu przedstawianego przez sąd drugiej instancji w razie powstania

poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia SN: z 24 października 2012 r., I PK 129/12; z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, Biul. SN 2015, nr 5). Zagadnienie to nie może być przy tym pozorne, czyli m.in. nie może stanowić próby obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Występowania istotnego zagadnienia prawnego w powyższym rozumieniu skarżący upatruje w konieczności udzielenia odpowiedzi na następujące pytania: (1) czy możliwe jest sformułowanie kryterium lub kryteriów pozwalających na obiektywną ocenę, czy daną zasadę należy zaliczyć do podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, czy też stanowi ona jedynie „twór literatury prawniczej i orzecznictwa”, któremu nie można przyznać takiej rangi (charakteru); (2) jakie kryteria czy warunki powinny spełniać zasady porządku prawnego, aby móc im przypisać rangę zasad podstawowych – rozumieniu art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. – których naruszenie skutkuje uchybieniem klauzuli porządku publicznego?

Skarżący nie sformułował żadnego zagadnienia prawnego w formule wyżej przedstawionej, jego wywód nie zawiera istotnej argumentacji prawnej. W istocie zagadnienia prawne wskazane przez skarżącego są pytaniami o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem, związaną z zastosowaniem konkretnych przepisów prawa (a nie problemem związanym z istotnością zagadnienia prawnego). Zostały one odniesione do stanu faktycznego i przebiegu postępowania w tej sprawie, a skarżący nie wykazał jego bardziej ogólnego znaczenia.

W świetle powyższego należy uznać, że nie stanowi zagadnienia prawnego stwierdzenie o potrzebie dokonania oceny prawnej w określonym zakresie w sytuacji, gdy skarżący nie przedstawił argumentów, które świadczyłyby o możliwych rozbieżnościach interpretacyjnych, innych niż ocena, którą przyjął sąd drugiej instancji. To samo dotyczy sytuacji, gdy skarżący nie wykazał wskazanego powyżej elementu „istotności” ani „nowości”, ograniczając się do przedstawienia

argumentacji stanowiącej w istocie polemikę ze stanowiskiem sądu *meriti*. W niniejszej sprawie ograniczono się do zgłoszenia wątpliwości, które w istocie stanowią pozór występowania w sprawie zagadnienia prawnego.

Istotniejsze pozostaje jednak, że wskazane przez skarżącego zagadnienia prawne były już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. Wyjaśniono bowiem, że nie istnieje katalog podstawowych zasad porządku prawnego; są one kształtowane przez orzecznictwo. Merytoryczne badanie orzeczenia sądu polubownego przez sąd powszechny ogranicza się do oceny, czy zapadły wyrok nie narusza zasad porządku prawnego. Użyte przez ustawodawcę określenie „podstawowe zasady porządku prawnego” (art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c.) wskazuje jednoznacznie, że chodzi o takie naruszenia przepisów prawa, które prowadzą do pogwałcenia zasad państwa prawa (praworządności), a zapadły wyrok arbitrażowy narusza naczelne zasady prawne obowiązujące w Rzeczypospolitej Polskiej, godzi w obowiązujący porządek prawny, czyli narusza pryncypia ustrojowo-polityczne i społeczno-gospodarcze (zob. np. wyrok SN z 11 czerwca 2008 r., V CSK 8/08).

Istotne jest przy tym, że klauzula porządku publicznego – jak każda klauzula generalna – jest niedookreślona, co pozostawia sądowi orzekającemu w konkretnej sprawie dużą dyskrejonalność, niemniej na jej podstawie kontrola elementów składających się na orzeczenie sądu polubownego nie może przybierać rozmiarów właściwych kontroli merytorycznej (zasadności) takiego orzeczenia (zob. np. postanowienie SN z 5 listopada 1975 r., I CR 625/75, OSNCP 1976, nr 10, poz. 215). Zakaz kontroli merytorycznej (zasadności) takiego orzeczenia, związany jest z istotą stosowania klauzuli porządku publicznego. Przy jej stosowaniu nie chodzi bowiem o to, aby oceniane orzeczenie było zgodne ze wszystkimi wchodzącymi w grę bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa, lecz o to, czy wywarło ono skutek sprzeczny z podstawowymi zasadami krajowego porządku prawnego (wyrok SN z 9 marca 2012 r., I CSK 312/11).

Powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga natomiast wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni oraz wykazania,

że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. np. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08; z 24 lutego 2012 r., II PK 274/11; z 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20; z 28 marca 2024 r., I CSK 200/24). Nie może stanowić przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jedynie przekonanie skarżącej strony o „istotności” czy „ważności” problemu, który pojawia się na tle konkretnego rozstrzygnięcia w postępowaniu przed sądem drugiej instancji, ani nie może sprowadzać się jedynie do polemiki ze stanowiskiem co do wykładni prawa przyjętym przez ten sąd.

Tych wymagań wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełniał. Problematyka bowiem wskazana przez skarżącego była już przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego.

W szczególności zauważenia wymaga, że w orzecznictwie ugruntował się pogląd, iż przepisy regulujące materię postępowania rozpoznawczego, w tym także postępowania apelacyjnego, mają jedynie „odpowiednie” zastosowanie w postępowaniu o uchylenie wyroku sądu polubownego (art. 1207 § 2 k.p.c.). W konsekwencji, art. 387 § 2¹ k.p.c., a tym bardziej art. 328 § 2 k.p.c. (zob. art. 391 § 1 k.p.c.), ma zgodnie z art. 1207 § 2 k.p.c. jedynie „odpowiednie” zastosowanie w postępowaniu przed sądem rozpoznającym skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego. Oznacza to, że stosowanie tego przepisu musi uwzględniać specyfikę postępowania przed tym sądem. Sąd ten nie jest – tak jak sąd rozpoznający apelację – sądem *meriti*. Nie rozstrzyga więc o zasadności żądania, badając sprawę w podobnym zakresie, jak sąd pierwszej instancji. Rolą sądu państwowego rozpoznającego skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego jest jedynie zbadanie, czy w sprawie nie zachodzi przewidziana w art. 1206 k.p.c. podstawa do uchylenia tego wyroku (zob. wyrok SN z 15 czerwca 2021 r., V CSKP 39/21).

Powyższe rozważania znajdują również zastosowanie do problematyki odpowiedniego zastosowania wskazanego przez skarżącego przepisu w postępowaniu wywołanym skargą o uchylenie wyroku sądu arbitrażowego.

Należy także zauważyć, że rozważania Sądu Apelacyjnego w przedmiocie art. 1174 k.p.c. pozostają właściwe, a z całą pewnością przepis ten nie budzi „poważnych wątpliwości”. Słusznie bowiem zauważył Sąd *meriti* w realiach tej konkretnej sprawy, że okoliczności, na które powołuje się skarżący, w istocie nie wymagały ujawnienia, bowiem nie dotyczyły one płaszczyzny związanej ze stronami procesu oraz ich prawami i obowiązkami, a fakt powołania arbitrów do Rady Arbitrażowej nie uzasadnia przekonania w zakresie wątpliwości co do ich bezstronności lub niezależności z tej przyczyny.

Ponadto, w motywach zaskarżonego orzeczenia Sąd Apelacyjny przekonująco wyjaśnił, że zaskarżony wyrok nie narusza przepisów Konstytucji RP, w szczególności zaś konstytucyjnej zasady państwa prawnego, nie uchybia również zasadzie sprawiedliwości społecznej, wydany został bowiem na podstawie i w granicach prawa. Nie ma podstaw, aby te wywody kwestionować na etapie rozpoznania wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Problematyka objęta tym wnioskiem w rzeczywistości sprowadza się do zagadnień, które w żadnej mierze nie przekonują o tym, że Sąd Apelacyjny uchybił przepisom prawa materialnego lub procesowego w stopniu uzasadniającym przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z powyższych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 8 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1964 ze zm.).

[P.L.]

[a.†]